

שימוש בטכניקת תיקון יתר המותאם למשימת הלימוד לצורך הפחתת גרייה קולית של ילד עם אוטיזם

גילי יהב BCABA, הילית אזולאי

תקציר

גרייה קולית הינה התנהגות גרייה עצמית המחוזקת אוטומטית ואינה תלויה בסביבה. גרייה קולית, הבאה לידי ביטוי בצעקות וצווחות דקות בילד בן 5 המאובחן עם אוטיזם, טופלה בהתערבות התנהגותית של ענישה – תיקון יתר קצר. בהליך זה, ניתנה לילד סדרה של דרישות קלות לביצוע המותאמות לדרישת הלימוד הנוכחית, במטרה לייצר חוסר נוחות אברסיבי בסמוך להתנהגותו כדי להעלימה. ההתערבות הוכחה כאפקטיבית כאשר רמת הגרייה הקולית הופחתה באופן משמעותי.

נבדק

ילד בן 5, המאובחן כ- PDD NOS מטופל במסגרת תוכנית התנהגותית אינטנסיבית הכוללת 30 שעות שבועיות מזה כשנה, ונמצא בשנתו השנייה בגן תקשורת. הוא מפגין יכולות תפקודיות נמוכות מאוד יחסית לבני גילו. קושי עיקרי המלווה את הילד לאורך השנה האחרונה, הוא גרייה קולית חזקה, כל העת ובכל מקום. השכיחות הגבוהה של התנהגות הגרייה הגבילה את קצב התקדמותו והפריעה לשילובו במסגרת חינוכית רגילה.

התערבות

מטרת ההתערבות היתה מתן תגובות שאינן מלוות בגרייה קולית, בזמן עבודה פרטנית. גרייה קולית הוגדרה כפרץ קול חזק, או הפקת קול בעוצמה חזקה, שלעיתים מלווה גם בתנועות של סגירת אוזניים, נפנופים או קפיצות. ההתערבות כללה **תיקון יתר** (Overcorrection), תוך שימוש בפריטי המטלה הנוכחית ובפריטים אשר ברפרטואר ההתנהגויות של הילד. במקביל, בכל זמן שנצפתה התנהגות כלשהי שאיננה מלווה בגרייה קולית ניתן חיזוק ממוקד על העדר הגרייה. כאשר התבצעה גרייה קולית, שליוותה מתן תגובה נכונה על שאלה או הוראה, על הילד היה לחזור על המטלה אותה הוא ביצע עם גרייה קולית עד לתגובה שקטה ועצמאית. ברגע שהילד ביצע גרייה קולית המטלה הוחזרה לנקודת ההתחלה ונאמר לילד לבצע אותה בשקט. אם היתה גרייה בשלב של לימוד פריט מטרה, נעצר התהליך, ונעשה מעבר לעבודה על פריטים שנרכשו בעבר. במידה והילד לא הצליח לבצע את המטלה המקורית ללא גרייה קולית נעשתה חזרה להתנהגויות, שמצויות ברפרטואר שלו, על מנת לבסס תגובה ללא גרייה.

תוצאות

קיים דפוס ברור של שיפור הבא לידי ביטוי בהפחתת עוצמה ותדירות הופעת הגרייה הקולית. ניתן לראות כי הגרייה הקולית כמעט ונעלמה לגמרי תחת דרישה, בעבודה פרטנית.

סיכום ומסקנות

גרייה קולית הינה התנהגות לא נאותה המגבילה מאוד את הילד. מגבלה זו באה לידי ביטוי במפגש של הילד עם העולם, ובמיוחד בשילוב במסגרת חינוך רגילה. יכולת הריכוז של הילד נפגעת, דבר המחבל בלמידה השוטפת, מפריע להעסקה העצמית ולהתקדמות בתוכנית הטיפולית בהתאם לפוטנציאל של הילד.

התערבות זו של תיקון יתר דורשת מאמץ רב מהמטפלים ומתישה את הסביבה של הילד. עם זאת, ההתערבות בהחלט מביאה להפחתה משמעותית בהתנהגויות הגרייה העצמית במצב של דרישה. לאחר הצגת התוצאות והפחתת הגרייה במצבי דרישה קל יותר להכליל את ההצלחה למצבים השונים בגן ובבית.

תרשים: שיעורי תגובות ללא גרייה קולית

